W12.12.0265/III

WIJ BEATRIX, BIJ DE GRATIE GODS,
KONINGIN DER NEDERLANDEN,
PRINSES VAN ORANJE-NASSAU,
ENZ. ENZ. ENZ.

Voorstel van wet

, houdende goedkeuring van de opzegging van het Algemeen Verdrag inzake sociale zekerheid met Marokko en het bijbehorende Administratief Akkoord

Allen die deze zullen zien of horen lezen, saluut! doen te weten:

Alzo Wij in overweging genomen hebben, dat de opzegging van het op 14 februari 1972 te Rabat ondertekende Algemeen Verdrag inzake sociale zekerheid tussen het Koninkrijk der Nederlanden en het Koninkrijk Marokko (Trb. 1972, 34), en het op 3 november 1972 te Rabat ondertekende Administratief Akkoord betreffende de wijze van toepassing van het op 14 februari 1972 te Rabat ondertekende Algemeen Verdrag inzake sociale zekerheid tussen het Koninkrijk der Nederlanden en het Koninkrijk Marokko (Trb. 1973, 130) op grond van artikel 91, eerste lid, van de Grondwet goedkeuring van de Staten-Generaal behoeft;

Zo is het dat Wij, de Afdeling advisering van de Raad van State gehoord, en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

Artikel 1

De opzegging van het op 14 februari 1972 te Rabat ondertekende Algemeen Verdrag inzake sociale zekerheid tussen het Koninkrijk der Nederlanden en het Koninkrijk Marokko (Trb. 1972, 34), en het op 3 november 1972 te Rabat ondertekende Administratief Akkoord betreffende de wijze van toepassing van het op 14 februari 1972 te Rabat ondertekende Algemeen Verdrag inzake sociale zekerheid tussen het Koninkrijk der Nederlanden en het Koninkrijk Marokko (Trb. 1973, 130), wordt goedgekeurd voor Nederland.

Artikel 2

Deze wet treedt in werking met ingang van de dag na de datum van uitgifte van het Staatsblad, waarin zij wordt geplaatst.

Lasten en bevelen dat deze in het Staatsblad zal worden geplaatst en dat alle ministeries, autoriteiten, colleges en ambtenaren die zulks aangaat, aan de nauwkeurige uitvoering de hand zullen houden.

De Minister van Sociale Zaken
en Werkgelegenheid,

H.G.J. Kamp

De Minister van Buitenlandse Zaken,

U. Rosenthal

De Minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport,

E.I. Schippers

De Staatssecretaris van Sociale Zaken
en Werkgelegenheid,

P. de Krom

MEMORIE VAN TOELICHTING **W12.12.0265/III**

1. Inleiding

Op 14 februari 1972 is te Rabat het Algemeen Verdrag inzake sociale zekerheid tussen het Koninkrijk der Nederlanden en het Koninkrijk Marokko ondertekend (Trb. 1972, 34; hierna te noemen het Verdrag). Op 3 november 1972 is te Rabat het Administratief Akkoord betreffende de wijze van toepassing van het Algemeen Verdrag inzake sociale zekerheid tussen het Koninkrijk der Nederlanden en het Koninkrijk Marokko ondertekend (Trb. 1973, 130; hierna te noemen het Akkoord). De bepalingen van het Verdrag en het bijbehorende Akkoord zijn op 1 januari 1973 in werking getreden. Wat het Koninkrijk der Nederlanden betreft gelden het Verdrag en het Akkoord alleen voor Nederland.

De regering wil de export van kinderbijslag en het kindgebonden budget voor kinderen die wonen buiten de Europese Unie[1] (EU) uiterlijk per 1 januari 2014 beëindigen. Hiertoe is op 1 februari 2012 het wetsvoorstel "Wijziging van enkele socialezekerheidswetten in verband met een andere vormgeving van de exportbeperking in de Algemene Kinderbijslagwet en het regelen van overgangsrecht voor de situatie van opzegging of wijziging van een verdrag dan wel een daarmee gelijk te stellen situatie" (hierna: WEK) ingediend bij de Tweede Kamer[2]. Een tweede voorgenomen maatregel is het stopzetten van de vergoeding van zorgkosten, op basis van de Zorgverzekeringswet, bij tijdelijk verblijf buiten de EU (werelddekking). De minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) bereidt daartoe een wetsvoorstel voor.
Realisatie van beide maatregelen vereist tevens aanpassing van het Verdrag en het Akkoord. Hiertoe heeft Nederland Marokko herhaaldelijk verzocht om in overleg te treden over wijziging van het Verdrag en het Akkoord. Tot op heden is Marokko niet ingegaan op deze verzoeken. Nu het niet mogelijk blijkt om met Marokko tot besprekingen te komen over wijziging van het Verdrag en het Akkoord stelt de regering na zorgvuldige afweging voor om over te gaan tot opzegging van het Verdrag en het Akkoord. Omdat het Verdrag mede ziet op het terrein van de minister van VWS is, naast de minister van Buitenlandse Zaken, ook de minister van VWS medebetrokken bij dit wetsvoorstel.

2. Het Verdrag en het Akkoord

Het Verdrag bevat bepalingen die de socialezekerheidsstelsels van Nederland en Marokko coördineren ten aanzien van Nederlandse en Marokkaanse werknemers, hun gezinsleden en hun nabestaanden op wie de socialezekerheidswetgeving van Nederland of Marokko van toepassing is of is geweest. Daartoe zijn in het Verdrag onder meer bepalingen opgenomen over gelijke behandeling van elkaars onderdanen, de samentelling van tijdvakken voor het verkrijgen, het behoud of het herstel van het recht op uitkering, en de export van uitkeringen. Voorts zijn bepalingen opgenomen ter vaststelling van de toe te passen wetgeving alsmede bijzondere bepalingen voor de toepassing van de afzonderlijke takken van sociale zekerheid: ziekte en moederschap, invaliditeit, ouderdom en overlijden, arbeidsongevallen en beroepsziekten, kinderbijslag, werkloosheid en bijstand. Daarnaast ziet het Verdrag op de controle van de rechtmatigheid van socialezekerheidsuitkeringen en bijstandsuitkeringen. Het Akkoord bevat bepalingen van een administratief karakter die de wijze van toepassing van het Verdrag regelen.

Het Verdrag en het Akkoord zijn laatstelijk gewijzigd op 24 juni 2002[3]. Het in 2002 gewijzigde Verdrag en Akkoord zijn per 14 september 2004 inwerking getreden (Trb. 2004, 267).

3. Beleid

Zoals hierboven aangegeven wil de regering de export van kinderbijslag en kindgebonden budget beëindigen voor kinderen die wonen buiten de EU. Tevens wil de regering de werelddekking bij tijdelijk verblijf buiten de EU in het kader van de Zorgverzekeringswet (Zvw) stopzetten. In de begrotingen van het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW) en van het Ministerie van VWS zijn hiervoor besparingen ingeboekt.

Om de maatregelen te effectueren is aanpassing van het Verdrag met Marokko noodzakelijk. Het Verdrag bevat immers voor de burger rechtstreeks werkende bepalingen op grond waarvan een exportverplichting voor kinderbijslag en het kindgebonden budget bestaat evenals bepalingen op grond waarvan men bij een tijdelijk verblijf in Marokko rechtstreeks aanspraak heeft op spoedeisende zorg ten laste van de zorgverzekeraar bij wie men verzekerd is. Voor aanpassing van het Verdrag is instemming van de verdragspartner nodig. Hiertoe heeft

[1] In dit verband wordt onder Europese Unie telkens ook verstaan: De Europese Economische Ruimte (EER) en Zwitserland.

[2] Kamerstukken II 2011/12, 33 162, nr. 1-3.

[3] Verdrag tot wijziging van het op 14 februari 1972 te Rabat ondertekende Algemeen Verdrag inzake sociale zekerheid tussen het Koninkrijk der Nederlanden en het Koninkrijk Marokko, zoals gewijzigd en ondertekend op 30 september 1996 en Administratief Akkoord houdende wijziging van het Administratief Akkoord van 3 november 1972 met betrekking tot de wijze van toepassing van het op 14 februari 1972 te Rabat ondertekende Algemeen Verdrag inzake sociale zekerheid tussen het Koninkrijk der Nederlanden en het Koninkrijk Marokko, zoals gewijzigd en ondertekend op 30 september 1996, zoals gewijzigd bij de op 30 september 1996 en 22 juni 2000 te Rabat ondertekende Administratieve Akkoorden (Trb. 2002, 132) .

Nederland de Marokkaanse autoriteiten in april 2011 een voorstel gedaan tot wijziging van het Verdrag. Tot op heden is Marokko niet ingegaan op herhaalde verzoeken tot het voeren van inhoudelijke besprekingen over aanpassing van het Verdrag en het Akkoord. De Marokkaanse autoriteiten zijn mondeling en schriftelijk geïnformeerd dat Nederland alsdan de optie openhoudt om zich te beraden op de verdragsrelatie.

Op 22 december 2010 is de Tweede Kamer der Staten-Generaal geïnformeerd dat wanneer de verdragspartner niet instemt met de voorgestelde verdragswijzigingen, de regering zal bezien of het Verdrag moet worden opgezegd[4]. Dit na een zorgvuldige afweging. Marokko is tot nu toe niet ingegaan op verzoeken om inhoudelijk besprekingen te voeren over aanpassing van het Verdrag en het Akkoord. Om die reden is de regering overgegaan tot het maken van een afweging ten aanzien van de opzegging van het verdrag. Bij die afweging zijn de volgende elementen van belang.
Wanneer het Verdrag ongewijzigd blijft zal een deel van de reeds ingeboekte besparingen op de begrotingen van SZW en VWS niet worden gerealiseerd. Voor SZW gaat het om een besparingsverlies van €1,6 mln. in 2014 en €2,8 mln. vanaf 2015 en voor de begroting van VWS om een bedrag van €5 mln. vanaf 2013.
Verder heeft regering overwogen dat een verdrag moet kunnen worden aangepast bij veranderingen in het stelsel van sociale zekerheid van een van de verdragspartijen. De socialezekerheidsstelsels van beide partijen zijn immers mede bepalend voor de inhoud van het verdrag. Verdragen moeten ontwikkelingen in de stelsels van de verdragspartijen dus kunnen volgen omdat anders de regels voor verzekerden die migreren of zijn gemigreerd naar het betreffende verdragsland, gaan afwijken van de regels die gelden voor andere verzekerden die migreren of zijn gemigreerd naar andere landen. Wanneer een verdragspartner dit niet onderkent en met die verdragspartner geen besprekingen gevoerd kunnen worden over aanpassing van het verdrag, zal de regering zich de vraag moeten stellen in hoeverre een socialezekerheidsrelatie met dat land nog wenselijk is.
Bij opzegging van het Verdrag vervalt juridische basis voor de werkzaamheden van de Nederlandse sociaal attaché in Marokko voor zover het de controle op de rechtmatigheid van uitkering op basis van de Wet werk en bijstand (WWB) betreft. Deze controlewerkzaamheden zullen moeten worden uitgevoerd op dezelfde wijze als in andere landen waar geen verdragsafspraken bestaan. Ook komen de aanwijsregels voor de toepasselijke wetgeving bijvoorbeeld voor gedetacheerden, te vervallen. Het aantal gedetacheerden vanuit Nederland naar Marokko is echter gering (paragraaf 4: Gevolgen van de opzegging). In algemene zin kan opzegging ook gevolgen hebben voor de bilaterale relatie met Marokko.
De sociale zekerheidsrelatie met Marokko zal deels in stand blijven. De bepaling in het Akkoord over controle van de rechtmatigheid van socialezekerheidsuitkeringen blijft immers van toepassing (paragraaf 4).
In de toekomst zal de sociale zekerheidsrelatie met Marokko worden bepaald door het Associatiebesluit (paragraaf 6). Export van kinderbijslag en kindgebonden zal echter op grond van de tekst van het Associatiebesluit zoals die door de Raad is vastgesteld, niet verplicht zijn evenmin als de vergoeding van zorgkosten bij tijdelijk verblijf.
Dit alles in aanmerking nemend stelt de regering voor om thans over te gaan tot opzegging van het Verdrag om zo stopzetten van de export van kinderbijslag en kindgebondenbudget naar Marokko te realiseren evenals het stopzetten van de vergoeding van zorgkosten bij tijdelijk verblijf in Marokko.

De regering tekent hierbij overigens aan dat, indien met Marokko alsnog een wijziging van het Verdrag kan worden overeengekomen die ziet op stopzetten van export van kinderbijslag en het kindgebonden budget en beëindiging van de werelddekking, het zijn beslissing om het Verdrag op te zeggen zal heroverwegen.

4. Gevolgen van de opzegging

Sociale verzekeringen

Als gevolg van de opzegging van het Verdrag komt de coördinatie van socialezekerheidsstelsels ten aanzien van Nederlandse en Marokkaanse werknemers, hun gezinsleden en hun nabestaanden op wie de socialezekerheids-wetgeving van Nederland of Marokko van toepassing is of is geweest te vervallen. Dat heeft niet alleen gevolgen voor uitkeringen en verstrekkingen maar kan ook gevolgen hebben voor de socialeverzekeringspositie van gedetacheerde werknemers. Het vervallen van aanwijsregels voor de toepasselijke wetgeving kan leiden tot dubbele verzekering van werknemers maar ook tot het ontbreken van verzekering.

Tengevolge van het vervallen van de exportbepalingen in het Verdrag geldt dat de exportbeperking conform nationale wetgeving van toepassing wordt. Deze exportbeperking houdt in dat geen recht op een (volledige) Nederlandse uitkering bestaat indien de verzekerde, de gerechtigde, dan wel de persoon ten behoeve van wie het recht op uitkering kan bestaan, niet in Nederland woont.

Geen export (nieuwe) uitkeringen

Zes maanden nadat het Verdrag is opgehouden van kracht te zijn zal er niet langer sprake zijn van export naar Marokko van kinderbijslag en kindgebonden budget. Daarnaast kunnen uitkeringsgerechtigden zich na buitenwerkingtreding van het Verdrag niet meer met behoud van hun Nederlandse uitkering in Marokko vestigen.

[4] Kamerstukken II 2010/11, 32 500 XV, nr. 57.

Er zal dus geen sprake meer zijn van nieuwe export op basis van het Verdrag van uitkeringen op grond van de Algemene nabestaandenwet (Anw), Wet werk en inkomen naar arbeidsvermogen (WIA), Wet op de arbeidsongeschiktheidsverzekering (WAO), Wet arbeidsongeschiktheidsverzekering zelfstandigen (WAZ), alsook de Ziektewet (ZW) en de Toeslagenwet (TW).
Voor pensioengerechtigden die na buitenwerkingtreding van het Verdrag vanuit Nederland naar Marokko verhuizen of in Marokko wonen op het moment dat zij de pensioengerechtigde leeftijd bereiken, geldt dat zij hooguit recht hebben op een uitkering krachtens de Algemene Ouderdomswet (AOW) ter hoogte van het gehuwdenpensioen (50% van het minimumloon). Dit basisbedrag van de AOW kan overal worden uitbetaald (artikel 9a AOW). Betaling van de eventuele partnertoeslag en het hogere bedrag voor alleenstaanden en alleenstaande ouders aan pensioengerechtigden in het buitenland, is alleen mogelijk wanneer er een verdrag is (artikel 8a, lid 2 AOW). Overigens vervalt de partnertoeslag voor nieuwe gevallen per 1 januari 2015.

Werelddekking
Het Verdrag voorziet erin dat voor verschillende situaties en ten behoeve van verschillende categorieën van personen aanspraak bestaat op medische zorg bij tijdelijk verblijf of bij wonen in Marokko ten laste van de middelen van de Zvw en de Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten (AWBZ).
Na de effectuering van de opzegging geldt, dat voor kosten van medische zorg die bij het reizen of verblijven in Marokko worden gemaakt geen vergoeding meer kan worden verleend. Men dient deze ofwel zelf te betalen ofwel zorg te dragen voor een reisverzekering die deze kosten dekt.
Daarnaast is de consequentie dat personen die zich met een Nederlands pensioen of uitkering na de buitenwerkingtreding van het Verdrag in Marokko vestigen geen recht hebben op het Marokkaanse verstrekkingenpakket ten laste van de middelen van de Zvw en de AWBZ. Voor zover zij zich ingevolge de in Marokko geldende ziektekostenverzekering niet kunnen verzekeren, moeten zij bij terugkeer naar of vestiging in Marokko zelf zorgen voor een adequate (particuliere) ziektekostenverzekering. Voor mensen die vóór de effectuering van de opzegging al een verdragsrecht op zorg ten laste van Nederland hadden, geldt de overgangsregeling van het Verdrag. Men dient in dat geval wel betaling van de verdragsbijdragen voort te zetten. Het gaat hier om in Marokko wonende gezinsleden van in Nederland werkende Marokkaanse werknemers, in Marokko wonende rechthebbenden op Nederlandse uitkeringen en pensioenen en hun in Marokko wonende gezinsleden.

Handhaving
Conform het gestelde in artikel 35 van het Akkoord zal artikel 31a van het Akkoord dat ziet op controle van rechtmatigheid van socialezekerheidsuitkeringen van toepassing blijven. Deze handhavingafspraken met Marokko zijn erop gericht om verificatie en controle mogelijk te maken ten aanzien van de volgende aspecten van de socialeverzekeringswetten:
- identiteit
- in leven zijn
- leefvorm
- inkomen van de betrokkene
- inkomen van de partner
- samenloop van uitkeringen
- arbeidsongeschiktheid
- bestaan/leeftijd/inkomen/onderwijs van het kind[5].

Artikel 30a van het Verdrag voorziet in de controle en verificatie van aspecten die samenhangen met het recht op een bijstandsuitkering in het kader van de WWB. Hierin is nauwkeurig beschreven op welke wijze informatie verkregen kan worden. Artikel 30a komt als gevolg van de opzegging te vervallen. Dit heeft tot gevolg dat de juridische basis van de werkzaamheden van de Nederlandse attaché voor sociale zaken in Marokko wat betreft de rechtshandhaving op het terrein van de WWB betreft komt te vervallen. Na opzegging van het Verdrag zal gezocht moeten worden naar alternatieve wegen en mogelijkheden bijvoorbeeld via machtigingen[6], eventuele openbare registers en andere kanalen.

Koninkrijkspositie
Aangezien het Verdrag alleen voor Nederland geldt, geldt de opzegging eveneens alleen voor Nederland.

5. Overgangsrecht
Sociale verzekeringen

[5] Deze handhavingafspraak blijft ook na het stopzetten van de export van kinderbijslag en kindgebonden budget van belang ten behoeve van personen werkzaam "in het algemeen belang" en gedurende de periode dat verzekerden op basis van het overgangsrecht nog een uitkering ontvangen.
[6] Opgenomen in het wetsvoorstel "Wet aanscherping handhaving en sanctiebeleid SZW-wetgeving" Kamerstukken 2011/12, 33 207, nr. 1-3

Artikel 39, eerste lid, van het Verdrag bepaalt dat bij opzegging van het Verdrag elk recht dat met toepassing van het Verdrag is verkregen wordt gehandhaafd. Deze bepaling dient in die zin te worden uitgelegd dat op grond van deze bepaling de export naar Marokko van de uitkeringen op grond van de ZW, WIA, WAO, WAZ, TW, Anw en de AOW[7] die reeds op de dag voor de datum van buitenwerkingtreding van dit Verdrag plaatsvindt, wordt gehandhaafd. Overigens geldt dit alleen voor de uitkering die op het moment van de buitenwerkingtreding van het Verdrag wordt geëxporteerd en zolang de uitkeringsgerechtigde blijft wonen in hetzelfde land. Dit laatste betekent dat bijvoorbeeld bij de overgang van een WIA-uitkering naar een AOW-uitkering, de AOW-uitkering niet onder de eerbiedigende werking valt.[8] Betrokkene heeft in dat geval hooguit recht op een AOW-uitkering ter hoogte van het gehuwdenpensioen.

Met betrekking tot de kinderbijslag en kindgebonden budget betekent de eerbiedigende werking dat deze – gelet op de kwartaalsystematiek - na een overgangsperiode van zes maanden eindigen conform de overgangsbepaling in het wetsvoorstel WEK.

Tijdvakken
Aanspraken op grond van tijdvakken, vervuld vóór de datum, waarop de opzegging van kracht is geworden, worden niet door de opzegging teniet gedaan; het behoud ervan zal voor het tijdvak na de opzegging in onderlinge overeenstemming worden vastgesteld of bij gebreke daarvan door de eigen wettelijke regelingen van het betrokken orgaan (artikel 39, tweede lid). Dit artikellid dient gelezen te worden in relatie tot artikel 4 van het Verdrag, dat ziet op de samentelling van tijdvakken wanneer een werknemer of een met hem gelijkgestelde achtereenvolgens of afwisselend aan de wettelijke regelingen van beide Verdragsluitende Partijen onderworpen is geweest. Dit betekent dat wanneer voor de WIA of de WW tijdvakken van arbeid of verzekering op grond van artikel 4 moeten worden samengeteld deze verplichting ook blijft gelden na opzegging van het Verdrag voor zover het gaat om tijdvakken die zijn vervuld vóór de opzegging van het Verdrag. Hierover zal conform verdragsafspraak in overleg worden getreden met Marokko.

Zorgaanspraken
Aanspraken op zorg ten laste van Nederland van in Marokko wonende "verdragsgerechtigden" moeten op grond van het Verdrag worden geëerbiedigd, zolang zich geen voor die aanspraken relevante wijzigingen in de situatie voordoen. Zodanige veranderingen zijn bijvoorbeeld het gaan werken in Marokko, het ontvangen van een Marokkaans pensioen naast het Nederlandse pensioen, het verlies van een Nederlands nabestaandenpensioen en dergelijke. Tegenover het recht op voortzetting van de aanspraken staat de plicht tot het betalen van verdragsbijdragen.
Ook personen die op het moment van inwerkingtreding van de opzegging in Marokko zorg krijgen op grond van de tijdelijk verblijfbepaling, kan de behandeling ten laste van Nederland afmaken voor zover dat binnen Marokko geschiedt gedurende dat verblijf.
Dit betekent zowel voor het College voor zorgverzekeringen (CVZ), het verbindingsorgaan in de zin van het Verdrag en verantwoordelijk voor afrekening van zorgkosten en bijdrage-inning bij verdragsgerechtigden, als voor het Marokkaanse verbindingsorgaan dat de bestaande administratie in stand moet blijven en dat de voor de wederzijdse afrekening van zorgkosten benodigde informatie uitgewisseld blijft worden.

6. Associatierecht
In 1996 is de Euro-mediterrane overeenkomst gesloten waarbij een associatie tot stand is gebracht tussen de Europese Gemeenschappen en hun lidstaten enerzijds, en het Koninkrijk Marokko anderzijds (PB EU L70 van 18 maart 2000) (hierna Associatieakkoord). In de artikelen 65 tot en met 68 zijn bepalingen neergelegd inzake de sociale zekerheid van werknemers met de Marokkaanse nationaliteit werkzaam in een lidstaat van de EU. Deze bepalingen verplichten niet tot export van uitkeringen.[9]

[7] Het betreft hier een eventuele partnertoeslag en het hogere bedrag voor alleenstaanden en alleenstaande ouders. Het basisbedrag AOW kan overal uitbetaald worden.

[8] Voor personen die reeds vóór inwerkingtreding van de Wet BEU op 1 januari 2000 in een niet-verdragsland woonden en voor die datum recht hadden geldt een specifieke overgangsregeling. Deze groep behoudt zijn recht op een ongewijzigde uitkering op grond van de zogenaamde Pardonregeling die is ingevoerd bij wet van 7 december 2006 (Stb. 2006, 697). Dit geldt voor AOW-, ANW-, WAO- en WAZ-uitkeringen.

[9] Naar zijn bewoordingen handelt artikel 65, vierde lid, over het wegnemen van deviezenbeperkingen ten aanzien van het overmaken, door werknemers, van aan hen toekomende uitkeringen naar Marokko. Exportverplichtingen in socialezekerheidsverdragen en EG-verordeningen plegen anders te worden geformuleerd. Indien men desalniettemin zou aannemen, dat bedoeld artikellid naar zijn bedoeling mede het oog heeft op het invoeren van een exportverplichting voor de socialezekerheidsadministratie in geval de uitkeringsgerechtigde niet meer woonachtig is in de uitkerende staat, en mede betrekking heeft op andere personen dan werknemers, moet worden opgemerkt, dat een dergelijke bepaling, overeenkomstig artikel 67 van de Associatie-overeenkomst, nadere uitwerking behoeft teneinde deze export verantwoord te kunnen doen plaatsvinden. Het gaat hierbij o.m. om een nadere bepaling van de groep van personen ten aanzien van wie deze exportverplichting dient te gelden, bepalingen ter voorkoming van samenloop met gelijksoortige uitkeringen, alsmede bepalingen in het administratieve vlak ten aanzien van de controle op de uitkeringsvoorwaarden in het woonland, de wederzijdse bijstand tussen de betrokken administratieve organen, en ten aanzien van de uitbetaling. Artikel 65, vierde lid, kent, anders dan artikel 65, eerste lid, van de Associatie-overeenkomst, dan ook geen rechtstreekse werking (zie het arrest Yousfi (C-58/93)).

De EU en Marokko zijn in onderhandeling over de totstandkoming van een Associatiebesluit[10] met betrekking tot de vaststelling van bepalingen voor de coördinatie van sociale zekerheid van de EU in relatie tot Marokko. Wanneer het besluit van kracht wordt, is afhankelijk van het verloop van de onderhandelingen. Naar verwachting is dit op zijn vroegst 1 januari 2014. Zodra dit Associatiebesluit van kracht wordt ontstaat opnieuw een exportverplichting voor de partnertoeslag en gedifferentieerde uitkering naar leefvorm op grond van de AOW en de uitkeringen op grond van de Anw. Tevens ontstaat opnieuw een exportverplichting voor arbeidsongeschiktheidsuitkeringen voor zover de arbeidsongeschiktheid voortvloeit uit een arbeidsongeval of beroepsziekte. Het Associatiebesluit bevat tevens handhavingsmechanismen.[11] De kinderbijslag en het kindgebonden budget zijn uitgesloten van de verplichting tot export.

7. Inwerkingtreding

Ingevolge artikel 2 treedt deze wet in werking op de dag na de datum van uitgifte van het Staatsblad waarin zij wordt geplaatst. Opzegging van het Verdrag dient te geschieden uiterlijk zes maanden vóór het einde van het lopende kalenderjaar; het Verdrag houdt alsdan op van kracht te zijn aan het einde van dat jaar. Het kabinet streeft ernaar vóór 1 juli 2013 het Verdrag op te zeggen zodat de beëindiging van het Verdrag met ingang van 1 januari 2014 effectief zal zijn.

Krachtens bepalingen in de diverse sociale verzekeringswetten dient de minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid bekend te maken in welke landen op grond van een verdrag of een besluit van een volkenrechtelijke organisatie recht op uitkering kan bestaan. Na opzegging van het Verdrag zal de thans geldende bekendmaking ten aanzien van Marokko worden aangepast.

8. Financiële effecten

Uitkeringslasten

A. Kinderbijslagen

Marokko is het land met de grootste uitkeringslast van de Algemene Kinderbijslagwet (AKW) en Wet kindgebonden budget (Wkb) buiten de EU. De uitkeringslasten van AKW en Wkb laten meerjarig een dalend patroon zien. Indien het Verdrag uiterlijk per 1 juli 2013 wordt opgezegd, zal de export van AKW en Wkb voor de nieuwe gevallen stoppen per 1 januari 2014 en voor de lopende gevallen wegens overgangsrecht per 1 juli 2014. Dit wetsvoorstel heeft vooral financiële gevolgen voor personen die in Nederland wonen of werken en een kind hebben dat woonachtig is in Marokko[12].

De geraamde besparing op de uitkeringslasten AKW en Wkb als gevolg van opzegging van het Verdrag is weergegeven in Tabel 1. Wegens overgangsrecht zijn de besparingen in het eerste jaar lager dan in de daaropvolgende jaren. Bij de raming is rekening gehouden met de invoering van het woonlandbeginsel per 1 juli 2012 voor nieuwe AKW-gevallen en per 1 januari 2013 voor alle AKW- en Wkb-gevallen[13].

Tabel 1. Te realiseren besparing op uitkeringslasten bij opzegging van het verdrag met Marokko (miljoen €)

	2014	2015	2016
AKW	1,4	2,5	2,5
WKB	0,2	0,3	0,3
Totaal	**1,6**	**2,8**	**2,8**

B. Overige uitkeringen

De te realiseren besparing als gevolg van het vervallen van de exportverplichting ANW voor nieuwe gevallen bedraagt naar verwachting jaarlijks € 0,8 mln, uitgaand van de toepassing van de woonlandfactor.[14]

[10] Besluit Raad van de Europese Unie 11211/1/10 REV1, 12 oktober 2010.

[11] Deze handhavingsmechanisme beperken zich tot de gecoördineerde sociale zekerheid en bieden derhalve geen grondslag voor vermogenscontroles in het kader van de bijstand.

[12] Verzekerden die op een andere grond dan het verdragsrecht kinderbijslag of kindgebonden budget ontvangen ten behoeve van een kind in het buitenland, blijven ook na opzegging van het socialezekerheidsverdrag het recht daarop behouden. Deze uitzonderingsgroep bestaat uit onder meer personen die werkzaamheden verrichten in het algemeen belang en personen werkzaam op een ambassade. De grootte van deze groep in Marokko is echter verwaarloosbaar.

[13] De raming houdt tevens rekening met het bestaan van een groep personen die bij de exportcijfers van de SVB zitten, maar naar omstandigheden beoordeeld toch in Nederland blijken te wonen en daarmee recht op AKW en Wkb behouden. Het gaat in dit geval veelal om tijdelijke verblijven. De grootte van deze groep wordt door de SVB geschat op 20 procent van totaal en er wordt aangenomen dat dit percentage representatief is voor Marokko. De weergegeven besparingen zijn hierdoor en door de invoering van het woonlandbeginsel, kleiner dan de export in 2011 van AKW (€4,4 mln.) en Wkb (€0,6 mln.) naar Marokko.

[14] Hierbij is geen rekening gehouden met mogelijke gedragseffecten die optreden wanneer ANW-gerechtigden minder snel zullen besluiten om in Marokko te gaan wonen.

De te realiseren besparingen als gevolg van het vervallen van de exportverplichting TW voor nieuwe gevallen zijn naar verwachting verwaarloosbaar. De omvang van het bestaande bestand neemt af. Jaarlijks komen er weinig nieuwe gevallen bij. De te realiseren besparingen als gevolg van het vervallen van de exportverplichting voor nieuwe WAO/WAZ/WIA (met uitzondering van uitkeringen die voortvloeien uit een arbeidsongeval of beroepsziekte) zijn naar verwachting eveneens klein.

C. Medische zorg
De besparing die wordt gerealiseerd doordat geen vergoeding meer wordt verleend voor de kosten van medische zorg bij tijdelijk verblijf in Marokko wordt geschat op € 5 miljoen per jaar.

Bij het CVZ staan per medio 2012 circa 21.500 verdragsgerechtigden geregistreerd, waarvan circa 9500 gezinsleden. In 2011 bedroeg de van deze groep ontvangen verdragsbijdrage €0,5 mln. Over 2011 heeft nog geen afrekening plaatsgevonden. Op basis van de gemiddelde kosten uit het verleden wordt de aan Marokko te betalen zorgkosten over 2011 geraamd op €5 mln. Verdragsgerechtigden die op het moment van buitenwerkingtreding van het verdrag in Marokko wonen behouden op basis van het overgangsrecht recht op vergoeding van zorgkosten ten laste van Nederland. Na buitenwerkingtreding van het verdrag komen er geen nieuw verdragsgerechtigden meer bij. Wel kan vanuit de Remigratiewet een tegemoetkoming voor een ziekteverzekering worden betaald.

Administratieve lasten
Het stopzetten van de export van de AKW en de WKB naar Marokko leidt, net als het stopzetten van export van de AKW en de WKB naar andere landen buiten de EU, op de korte termijn tot een lichte toename van de administratieve lasten voor burgers, omdat zij kennis moeten nemen van de maatregel. Bovendien zal een deel van hen bezwaar maken tegen de stopzetting. Op de langere termijn leidt de stopzetting daarentegen tot een afname van de administratieve lasten van burgers, omdat het aantal uitkeringen daalt. Uitgaande van de uniforme verdeling van administratieve lasten over alle exportlanden leidt dit wetsvoorstel tot een eenmalige toename van de administratieve lasten van 5.000 uur en € 4.000. Structureel leidt de maatregel tot een besparing van 10.000 uur en € 10.000.

Uitvoeringskosten
De opzegging van het Verdrag heeft gevolgen voor de uitvoeringskosten bij de SVB. Er van uitgaande dat het Besluit tussen de EU en Marokko gelijktijdig in werking treedt met het buiten werking stellen van het verdrag (1 januari 2014) zijn de effecten op de uitvoeringskosten als volgt. De eenmalige kosten worden begroot op € 385.000,-. Op de structurele kosten wordt een besparing voorzien van € 200.000,- per jaar. In het eerste jaar na invoering zal dit ongeveer de helft zijn aangezien er sprake zal zijn van een overgangstermijn van de bestaande AKW-uitkeringen.

De implementatiekosten en structurele uitvoeringskosten voor het UWV bedragen minder dan € 1 miljoen. Op basis van een bestuurlijke afspraak tussen het ministerie van SZW en UWV worden uitvoeringskosten als gevolg van beleidswijzigingen kleiner dan € 1 miljoen binnen het reguliere budget van UWV opgevangen.

Voor het CVZ geldt dat de afrekening van de kosten voor medische zorg bij tijdelijk verblijf snel komt te vervallen. Het behoud van recht op zorg op grond van het overgangsrecht betekent dat de relatie met Marokko deels in stand blijft. De afname van de daarmee samenhangende werkzaamheden zal gelijke tred houden met de afname van de groep verdragsgerechtigden die onder het overgangsrecht valt.
De werkzaamheden voor nieuwe inschrijvingen komen met ingang van de beëindiging van het Verdrag direct geheel te vervallen. Op basis van de gegevens van de laatste 5 jaar gaat het op jaarbasis om ongeveer 1.700 personen (1.000 'hoofdgerechtigden' en 700 gezinsleden).

9. Ontvangen commentaren
Het wetsvoorstel is voor toetsing voorgelegd aan de Inspectie SZW, het CVZ, het Uitvoeringsinstituut werknemersverzekeringen (UWV) en de SVB.

De Inspectie SZW heeft geen opmerkingen over de toezichtbaarheid. Het UWV en de SVB achten beëindiging van het Verdrag per 1 januari 2014 uitvoerbaar.
Het UWV en SVB merken op dat door opzegging van het Verdrag en het Akkoord de controle op rechtmatigheid van de lopende uitkeringen moeilijker wordt. UWV en SVB hebben in niet-verdragslanden beperkte mogelijkheden om de juistheid van de door de klant opgegeven gegevens te controleren. Na de buitenwerkingtreding van het Verdrag en het Akkoord resteert een beperkte juridische basis voor handhaving ten aanzien van de uitkeringsgerechtigden die op 31 december 2013 in Marokko wonen. Artikel 31a van het Akkoord regelt de controle van de rechtmatigheid van de sociale zekerheidsuitkeringen maar blijft bij opzegging van het Verdrag van toepassing. De SVB wijst er op dat het de vraag is hoe hier in praktijk mee omgegaan zal worden waarbij de bereidwilligheid van de Marokkaanse autoriteiten een belangrijke rol zal spelen. Er bestaat een serieus risico dat

het Marokkaanse verbindingsorgaan *Caisse Nationale de Sécurité Sociale* (CNSS) niet langer tot samenwerking bereid en de controlemogelijkheden fors worden beperkt.
UWV, SVB en CVZ wijzen verder op de belangrijke rol die sociaal attachee in Marokko vervult bij het onderhouden van contacten in Marokko. Het CVZ merkt op dat ook na beëindiging van het verdrag samenwerking met de Marokkaanse autoriteiten nodig blijft om uitvoering te geven aan het overgangsrecht. Volgens UWV en SVB is daarnaast de preventieve werking van de aanwezigheid van de sociaal attachee niet te verwaarlozen.
UWV, SVB en de inspectie SZW geven verder aan dat bij beëindiging van het Verdrag er geen juridische basis meer is voor het uitvoeren van de vermogenscontroles WWB. De Inspectie SZW wijst op de risico's dit oplevert voor de rechtmatige uitvoering van de WWB.

De Minister van Sociale Zaken
en Werkgelegenheid,

H.G.J. Kamp